

روافض کے اضافے

از
علامہ حضرت امام احمد رضا قادری رضی اللہ تعالیٰ عنہ

پیشکش: الرضا پبلیکیشن ۳۷ میمن واڑہ روڈ، ممبئی ۴۰

شائع کردہ: روضہ الکبیر دہلی ۵۲ روڈ نیاڈاسٹریٹ، کھڑک، ممبئی ۹

روافض کی اذان کے متعلق ائمہ فقیہ کا برکات و کرامت کی اذان میں کچھ مشترکات اور کچھ اختلافات

مسلمی بنام تاریخی

الادبۃ الطباعۃ اذان الملک

تصنیف
اعلیٰ حضرت امام اہل سنت مجدد دین و ملت
مولانا شاہ احمد رضا قادری رحمہ اللہ

محقق و مفسر مولانا شاہ محمد مصطفیٰ رضا قادری نورانی

رضا اکیڈمی

۵۲ روڈ شاہ اسٹریٹ، کھڑک، ممبئی ۹
فیس: ۲۲۶۵۹۲۳۲ فون: ۲۲۶۳۲۱۵۶-۵۲

QASID KITAB GHAR

Mohammad Hanif Razvi Nagarchi
Near Jamia Masjid, Arcot Dargah,
BIJAPUR-586104, (Karnataka)

سلسلہ اشاعت نمبر ۱۸۸

نام کتاب _____

مصنف _____ (علیہ السلام) حضرت مجدد دین و ملت مولانا شاہ احمد رضا قادری
رضی اللہ تعالیٰ عنہ

ناشر _____ رضا اکیڈمی ۲۶، میکرا اسٹریٹ بمبئی ۲

سن اشاعت _____ ۱۴۱۸ھ - ۱۹۹۸ء

طباعت _____ رضا آفست بمبئی ۲

QASID KITAB GHAR

Mohammad Hanif Razvi Nagarchi
Near Jamia Masjid, Arcot Dargah,
BIJAPUR-586104, (Karnataka)

حرف چند

بر اہل سنت کیلئے یہ بات بڑی شرم کی ہے کہ سیدنا سرکردہ اعلیٰ حضرت امام اہل سنت مولانا شاہ احمد رضا قادری بہکالی رضی اللہ تعالیٰ عنہ نے اپنی ۶۸ سالہ عمر شریف میں جو سوائے علم دینی بچھڑا تھا، ان کے وصال کو دیکھ کر کاحرہ گندہ چکا ہے اور ہم ان کی خدمات کو دنیا کے سامنے پیش بھی نہ کر سکے۔ اہل چاہے سدا کا پر حضور مفتی اعظم حضرت مولانا الشریعہ اور مولانا خٹین رضا خاں ابن استاذ زکریا مولانا حسن رضا خاں، شمس الملحہ مولانا متاخری عبدالرحیم ندوی کی جگہ اللہ تعالیٰ علیہم ارحم الراحمین وغیرہ نے اعلیٰ حضرت کی حق تصانیف شائع کی ہیں وہ ہمیشہ یاد رہیں گی کیوں کہ ان سے پہلے کسی نے اعلیٰ حضرت پر کوئی کام ہی نہیں کیا ہے۔ پھر کافی دمازد تک خاموشی بھائی رہی اور تصانیف اعلیٰ حضرت کو شائع کرنے میں ہم اہل سنت کسٹ رہے اور ہماری توجہ جہلوں کا نفوسوں کی طرف دلا رہی ہوئی۔ ابھی چند سالوں سے الحمد للہ پھر بیداری پیدا ہوئی ہے اور تصانیف اعلیٰ حضرت کو شائع کرنے کا سلسلہ پھر زور و شور سے شروع ہو گیا ہے۔ ہر سال اور پاکستان کے بعض ادارے جیسے "المجمع لکھنؤی جبار کویہ"، "جامعہ فکر سید لاہور"، "ادارہ تحقیقات اسلام احمد رضا کراچی" اور "رضا اکیڈمی راجپور" قابل ذکر ہیں۔

رضا اکیڈمی راجپور سیدنا سرکردہ حضور مفتی اعظم کا کرم خاص ہے کہ اس نے اب تک ۱۱۶ ارکن میں شائع کرنا کی ہے اور اب ۱۰۰ ارکن میں وہ بھی صرف اعلیٰ حضرت کی شائع کرنے کی سعادت حاصل کر رہی ہے۔ انھیں کتابوں میں سے ایک کتاب آپ کے ہاتھوں میں ہے۔ ۱۰۰ ارکن ہیں کا جمع کرنا بھی بڑا مسئلہ تھا لیکن فریاد اعلیٰ حضرت حضرت مولانا محمد توفیق رضا خاں صاحب، مولانا محمد شرف قادری صاحب لاہور، مولانا محمد شہاب الدین رضوی صاحب، مولانا عبدالرشید کھانا صاحب، جناب محمد علی رضوی صاحب دہلی نے ہمارا تعاون کیا۔ ان کتابوں کا اجراء ۱۰ ارکن شائع شدہ کو بعض میں ہر گز اس میں رضا اکیڈمی کی ہمارے نائب حضور مفتی اعظم حضرت علامہ مفتی محمد شریف اکن صاحب امجدی، بزرگوار علامہ حضرت علامہ مفتی عبدالمنان صاحب بہادر کپری، حضرت علامہ مفتی غلام محمد صاحب بکپوری، حضرت علامہ ارشد القادری صاحب، اور حضرت علامہ مفتی محمد لال الدین صاحب امجدی کو ان کی دینی و دنیوی اور مسکلب اعلیٰ حضرت کی ترویج و اشاعت میں نمایاں خدمات پر اسام احمد رضا ایوارڈ پیش کیا جائے گا۔

دعا فرمائی کہ رب تبارک و تعالیٰ اپنے حبیب صلی اللہ تعالیٰ علیہ وسلم کے فضلے میں ہم ملائکہ رضا اکیڈمی لاہور کے اعلیٰ حضرت کا ستیا و پکا خادم بنائے۔

استاذ مفتی اعظم

محمد سعید ندوی

بانی و سربراہی جنرل رضا اکیڈمی۔ ۵۵، ۵۶، ۵۷، ۵۸، ۵۹، ۶۰، ۶۱، ۶۲، ۶۳، ۶۴، ۶۵، ۶۶، ۶۷، ۶۸، ۶۹، ۷۰، ۷۱، ۷۲، ۷۳، ۷۴، ۷۵، ۷۶، ۷۷، ۷۸، ۷۹، ۸۰، ۸۱، ۸۲، ۸۳، ۸۴، ۸۵، ۸۶، ۸۷، ۸۸، ۸۹، ۹۰، ۹۱، ۹۲، ۹۳، ۹۴، ۹۵، ۹۶، ۹۷، ۹۸، ۹۹، ۱۰۰، ۱۰۱، ۱۰۲، ۱۰۳، ۱۰۴، ۱۰۵، ۱۰۶، ۱۰۷، ۱۰۸، ۱۰۹، ۱۱۰، ۱۱۱، ۱۱۲، ۱۱۳، ۱۱۴، ۱۱۵، ۱۱۶، ۱۱۷، ۱۱۸، ۱۱۹، ۱۲۰، ۱۲۱، ۱۲۲، ۱۲۳، ۱۲۴، ۱۲۵، ۱۲۶، ۱۲۷، ۱۲۸، ۱۲۹، ۱۳۰، ۱۳۱، ۱۳۲، ۱۳۳، ۱۳۴، ۱۳۵، ۱۳۶، ۱۳۷، ۱۳۸، ۱۳۹، ۱۴۰، ۱۴۱، ۱۴۲، ۱۴۳، ۱۴۴، ۱۴۵، ۱۴۶، ۱۴۷، ۱۴۸، ۱۴۹، ۱۵۰، ۱۵۱، ۱۵۲، ۱۵۳، ۱۵۴، ۱۵۵، ۱۵۶، ۱۵۷، ۱۵۸، ۱۵۹، ۱۶۰، ۱۶۱، ۱۶۲، ۱۶۳، ۱۶۴، ۱۶۵، ۱۶۶، ۱۶۷، ۱۶۸، ۱۶۹، ۱۷۰، ۱۷۱، ۱۷۲، ۱۷۳، ۱۷۴، ۱۷۵، ۱۷۶، ۱۷۷، ۱۷۸، ۱۷۹، ۱۸۰، ۱۸۱، ۱۸۲، ۱۸۳، ۱۸۴، ۱۸۵، ۱۸۶، ۱۸۷، ۱۸۸، ۱۸۹، ۱۹۰، ۱۹۱، ۱۹۲، ۱۹۳، ۱۹۴، ۱۹۵، ۱۹۶، ۱۹۷، ۱۹۸، ۱۹۹، ۲۰۰، ۲۰۱، ۲۰۲، ۲۰۳، ۲۰۴، ۲۰۵، ۲۰۶، ۲۰۷، ۲۰۸، ۲۰۹، ۲۱۰، ۲۱۱، ۲۱۲، ۲۱۳، ۲۱۴، ۲۱۵، ۲۱۶، ۲۱۷، ۲۱۸، ۲۱۹، ۲۲۰، ۲۲۱، ۲۲۲، ۲۲۳، ۲۲۴، ۲۲۵، ۲۲۶، ۲۲۷، ۲۲۸، ۲۲۹، ۲۳۰، ۲۳۱، ۲۳۲، ۲۳۳، ۲۳۴، ۲۳۵، ۲۳۶، ۲۳۷، ۲۳۸، ۲۳۹، ۲۴۰، ۲۴۱، ۲۴۲، ۲۴۳، ۲۴۴، ۲۴۵، ۲۴۶، ۲۴۷، ۲۴۸، ۲۴۹، ۲۵۰، ۲۵۱، ۲۵۲، ۲۵۳، ۲۵۴، ۲۵۵، ۲۵۶، ۲۵۷، ۲۵۸، ۲۵۹، ۲۶۰، ۲۶۱، ۲۶۲، ۲۶۳، ۲۶۴، ۲۶۵، ۲۶۶، ۲۶۷، ۲۶۸، ۲۶۹، ۲۷۰، ۲۷۱، ۲۷۲، ۲۷۳، ۲۷۴، ۲۷۵، ۲۷۶، ۲۷۷، ۲۷۸، ۲۷۹، ۲۸۰، ۲۸۱، ۲۸۲، ۲۸۳، ۲۸۴، ۲۸۵، ۲۸۶، ۲۸۷، ۲۸۸، ۲۸۹، ۲۹۰، ۲۹۱، ۲۹۲، ۲۹۳، ۲۹۴، ۲۹۵، ۲۹۶، ۲۹۷، ۲۹۸، ۲۹۹، ۳۰۰، ۳۰۱، ۳۰۲، ۳۰۳، ۳۰۴، ۳۰۵، ۳۰۶، ۳۰۷، ۳۰۸، ۳۰۹، ۳۱۰، ۳۱۱، ۳۱۲، ۳۱۳، ۳۱۴، ۳۱۵، ۳۱۶، ۳۱۷، ۳۱۸، ۳۱۹، ۳۲۰، ۳۲۱، ۳۲۲، ۳۲۳، ۳۲۴، ۳۲۵، ۳۲۶، ۳۲۷، ۳۲۸، ۳۲۹، ۳۳۰، ۳۳۱، ۳۳۲، ۳۳۳، ۳۳۴، ۳۳۵، ۳۳۶، ۳۳۷، ۳۳۸، ۳۳۹، ۳۴۰، ۳۴۱، ۳۴۲، ۳۴۳، ۳۴۴، ۳۴۵، ۳۴۶، ۳۴۷، ۳۴۸، ۳۴۹، ۳۵۰، ۳۵۱، ۳۵۲، ۳۵۳، ۳۵۴، ۳۵۵، ۳۵۶، ۳۵۷، ۳۵۸، ۳۵۹، ۳۶۰، ۳۶۱، ۳۶۲، ۳۶۳، ۳۶۴، ۳۶۵، ۳۶۶، ۳۶۷، ۳۶۸، ۳۶۹، ۳۷۰، ۳۷۱، ۳۷۲، ۳۷۳، ۳۷۴، ۳۷۵، ۳۷۶، ۳۷۷، ۳۷۸، ۳۷۹، ۳۸۰، ۳۸۱، ۳۸۲، ۳۸۳، ۳۸۴، ۳۸۵، ۳۸۶، ۳۸۷، ۳۸۸، ۳۸۹، ۳۹۰، ۳۹۱، ۳۹۲، ۳۹۳، ۳۹۴، ۳۹۵، ۳۹۶، ۳۹۷، ۳۹۸، ۳۹۹، ۴۰۰، ۴۰۱، ۴۰۲، ۴۰۳، ۴۰۴، ۴۰۵، ۴۰۶، ۴۰۷، ۴۰۸، ۴۰۹، ۴۱۰، ۴۱۱، ۴۱۲، ۴۱۳، ۴۱۴، ۴۱۵، ۴۱۶، ۴۱۷، ۴۱۸، ۴۱۹، ۴۲۰، ۴۲۱، ۴۲۲، ۴۲۳، ۴۲۴، ۴۲۵، ۴۲۶، ۴۲۷، ۴۲۸، ۴۲۹، ۴۳۰، ۴۳۱، ۴۳۲، ۴۳۳، ۴۳۴، ۴۳۵، ۴۳۶، ۴۳۷، ۴۳۸، ۴۳۹، ۴۴۰، ۴۴۱، ۴۴۲، ۴۴۳، ۴۴۴، ۴۴۵، ۴۴۶، ۴۴۷، ۴۴۸، ۴۴۹، ۴۵۰، ۴۵۱، ۴۵۲، ۴۵۳، ۴۵۴، ۴۵۵، ۴۵۶، ۴۵۷، ۴۵۸، ۴۵۹، ۴۶۰، ۴۶۱، ۴۶۲، ۴۶۳، ۴۶۴، ۴۶۵، ۴۶۶، ۴۶۷، ۴۶۸، ۴۶۹، ۴۷۰، ۴۷۱، ۴۷۲، ۴۷۳، ۴۷۴، ۴۷۵، ۴۷۶، ۴۷۷، ۴۷۸، ۴۷۹، ۴۸۰، ۴۸۱، ۴۸۲، ۴۸۳، ۴۸۴، ۴۸۵، ۴۸۶، ۴۸۷، ۴۸۸، ۴۸۹، ۴۹۰، ۴۹۱، ۴۹۲، ۴۹۳، ۴۹۴، ۴۹۵، ۴۹۶، ۴۹۷، ۴۹۸، ۴۹۹، ۵۰۰، ۵۰۱، ۵۰۲، ۵۰۳، ۵۰۴، ۵۰۵، ۵۰۶، ۵۰۷، ۵۰۸، ۵۰۹، ۵۱۰، ۵۱۱، ۵۱۲، ۵۱۳، ۵۱۴، ۵۱۵، ۵۱۶، ۵۱۷، ۵۱۸، ۵۱۹، ۵۲۰، ۵۲۱، ۵۲۲، ۵۲۳، ۵۲۴، ۵۲۵، ۵۲۶، ۵۲۷، ۵۲۸، ۵۲۹، ۵۳۰، ۵۳۱، ۵۳۲، ۵۳۳، ۵۳۴، ۵۳۵، ۵۳۶، ۵۳۷، ۵۳۸، ۵۳۹، ۵۴۰، ۵۴۱، ۵۴۲، ۵۴۳، ۵۴۴، ۵۴۵، ۵۴۶، ۵۴۷، ۵۴۸، ۵۴۹، ۵۵۰، ۵۵۱، ۵۵۲، ۵۵۳، ۵۵۴، ۵۵۵، ۵۵۶، ۵۵۷، ۵۵۸، ۵۵۹، ۵۶۰، ۵۶۱، ۵۶۲، ۵۶۳، ۵۶۴، ۵۶۵، ۵۶۶، ۵۶۷، ۵۶۸، ۵۶۹، ۵۷۰، ۵۷۱، ۵۷۲، ۵۷۳، ۵۷۴، ۵۷۵، ۵۷۶، ۵۷۷، ۵۷۸، ۵۷۹، ۵۸۰، ۵۸۱، ۵۸۲، ۵۸۳، ۵۸۴، ۵۸۵، ۵۸۶، ۵۸۷، ۵۸۸، ۵۸۹، ۵۹۰، ۵۹۱، ۵۹۲، ۵۹۳، ۵۹۴، ۵۹۵، ۵۹۶، ۵۹۷، ۵۹۸، ۵۹۹، ۶۰۰، ۶۰۱، ۶۰۲، ۶۰۳، ۶۰۴، ۶۰۵، ۶۰۶، ۶۰۷، ۶۰۸، ۶۰۹، ۶۱۰، ۶۱۱، ۶۱۲، ۶۱۳، ۶۱۴، ۶۱۵، ۶۱۶، ۶۱۷، ۶۱۸، ۶۱۹، ۶۲۰، ۶۲۱، ۶۲۲، ۶۲۳، ۶۲۴، ۶۲۵، ۶۲۶، ۶۲۷، ۶۲۸، ۶۲۹، ۶۳۰، ۶۳۱، ۶۳۲، ۶۳۳، ۶۳۴، ۶۳۵، ۶۳۶، ۶۳۷، ۶۳۸، ۶۳۹، ۶۴۰، ۶۴۱، ۶۴۲، ۶۴۳، ۶۴۴، ۶۴۵، ۶۴۶، ۶۴۷، ۶۴۸، ۶۴۹، ۶۵۰، ۶۵۱، ۶۵۲، ۶۵۳، ۶۵۴، ۶۵۵، ۶۵۶، ۶۵۷، ۶۵۸، ۶۵۹، ۶۶۰، ۶۶۱، ۶۶۲، ۶۶۳، ۶۶۴، ۶۶۵، ۶۶۶، ۶۶۷، ۶۶۸، ۶۶۹، ۶۷۰، ۶۷۱، ۶۷۲، ۶۷۳، ۶۷۴، ۶۷۵، ۶۷۶، ۶۷۷، ۶۷۸، ۶۷۹، ۶۸۰، ۶۸۱، ۶۸۲، ۶۸۳، ۶۸۴، ۶۸۵، ۶۸۶، ۶۸۷، ۶۸۸، ۶۸۹، ۶۹۰، ۶۹۱، ۶۹۲، ۶۹۳، ۶۹۴، ۶۹۵، ۶۹۶، ۶۹۷، ۶۹۸، ۶۹۹، ۷۰۰، ۷۰۱، ۷۰۲، ۷۰۳، ۷۰۴، ۷۰۵، ۷۰۶، ۷۰۷، ۷۰۸، ۷۰۹، ۷۱۰، ۷۱۱، ۷۱۲، ۷۱۳، ۷۱۴، ۷۱۵، ۷۱۶، ۷۱۷، ۷۱۸، ۷۱۹، ۷۲۰، ۷۲۱، ۷۲۲، ۷۲۳، ۷۲۴، ۷۲۵، ۷۲۶، ۷۲۷، ۷۲۸، ۷۲۹، ۷۳۰، ۷۳۱، ۷۳۲، ۷۳۳، ۷۳۴، ۷۳۵، ۷۳۶، ۷۳۷، ۷۳۸، ۷۳۹، ۷۴۰، ۷۴۱، ۷۴۲، ۷۴۳، ۷۴۴، ۷۴۵، ۷۴۶، ۷۴۷، ۷۴۸، ۷۴۹، ۷۵۰، ۷۵۱، ۷۵۲، ۷۵۳، ۷۵۴، ۷۵۵، ۷۵۶، ۷۵۷، ۷۵۸، ۷۵۹، ۷۶۰، ۷۶۱، ۷۶۲، ۷۶۳، ۷۶۴، ۷۶۵، ۷۶۶، ۷۶۷، ۷۶۸، ۷۶۹، ۷۷۰، ۷۷۱، ۷۷۲، ۷۷۳، ۷۷۴، ۷۷۵، ۷۷۶، ۷۷۷، ۷۷۸، ۷۷۹، ۷۸۰، ۷۸۱، ۷۸۲، ۷۸۳، ۷۸۴، ۷۸۵، ۷۸۶، ۷۸۷، ۷۸۸، ۷۸۹، ۷۹۰، ۷۹۱، ۷۹۲، ۷۹۳، ۷۹۴، ۷۹۵، ۷۹۶، ۷۹۷، ۷۹۸، ۷۹۹، ۸۰۰، ۸۰۱، ۸۰۲، ۸۰۳، ۸۰۴، ۸۰۵، ۸۰۶، ۸۰۷، ۸۰۸، ۸۰۹، ۸۱۰، ۸۱۱، ۸۱۲، ۸۱۳، ۸۱۴، ۸۱۵، ۸۱۶، ۸۱۷، ۸۱۸، ۸۱۹، ۸۲۰، ۸۲۱، ۸۲۲، ۸۲۳، ۸۲۴، ۸۲۵، ۸۲۶، ۸۲۷، ۸۲۸، ۸۲۹، ۸۳۰، ۸۳۱، ۸۳۲، ۸۳۳، ۸۳۴، ۸۳۵، ۸۳۶، ۸۳۷، ۸۳۸، ۸۳۹، ۸۴۰، ۸۴۱، ۸۴۲، ۸۴۳، ۸۴۴، ۸۴۵، ۸۴۶، ۸۴۷، ۸۴۸، ۸۴۹، ۸۵۰، ۸۵۱، ۸۵۲، ۸۵۳، ۸۵۴، ۸۵۵، ۸۵۶، ۸۵۷، ۸۵۸، ۸۵۹، ۸۶۰، ۸۶۱، ۸۶۲، ۸۶۳، ۸۶۴، ۸۶۵، ۸۶۶، ۸۶۷، ۸۶۸، ۸۶۹، ۸۷۰، ۸۷۱، ۸۷۲، ۸۷۳، ۸۷۴، ۸۷۵، ۸۷۶، ۸۷۷، ۸۷۸، ۸۷۹، ۸۸۰، ۸۸۱، ۸۸۲، ۸۸۳، ۸۸۴، ۸۸۵، ۸۸۶، ۸۸۷، ۸۸۸، ۸۸۹، ۸۹۰، ۸۹۱، ۸۹۲، ۸۹۳، ۸۹۴، ۸۹۵، ۸۹۶، ۸۹۷، ۸۹۸، ۸۹۹، ۹۰۰، ۹۰۱، ۹۰۲، ۹۰۳، ۹۰۴، ۹۰۵، ۹۰۶، ۹۰۷، ۹۰۸، ۹۰۹، ۹۱۰، ۹۱۱، ۹۱۲، ۹۱۳، ۹۱۴، ۹۱۵، ۹۱۶، ۹۱۷، ۹۱۸، ۹۱۹، ۹۲۰، ۹۲۱، ۹۲۲، ۹۲۳، ۹۲۴، ۹۲۵، ۹۲۶، ۹۲۷، ۹۲۸، ۹۲۹، ۹۳۰، ۹۳۱، ۹۳۲، ۹۳۳، ۹۳۴، ۹۳۵، ۹۳۶، ۹۳۷، ۹۳۸، ۹۳۹، ۹۴۰، ۹۴۱، ۹۴۲، ۹۴۳، ۹۴۴، ۹۴۵، ۹۴۶، ۹۴۷، ۹۴۸، ۹۴۹، ۹۵۰، ۹۵۱، ۹۵۲، ۹۵۳، ۹۵۴، ۹۵۵، ۹۵۶، ۹۵۷، ۹۵۸، ۹۵۹، ۹۶۰، ۹۶۱، ۹۶۲، ۹۶۳، ۹۶۴، ۹۶۵، ۹۶۶، ۹۶۷، ۹۶۸، ۹۶۹، ۹۷۰، ۹۷۱، ۹۷۲، ۹۷۳، ۹۷۴، ۹۷۵، ۹۷۶، ۹۷۷، ۹۷۸، ۹۷۹، ۹۸۰، ۹۸۱، ۹۸۲، ۹۸۳، ۹۸۴، ۹۸۵، ۹۸۶، ۹۸۷، ۹۸۸، ۹۸۹، ۹۹۰، ۹۹۱، ۹۹۲، ۹۹۳، ۹۹۴، ۹۹۵، ۹۹۶، ۹۹۷، ۹۹۸، ۹۹۹، ۱۰۰۰، ۱۰۰۱، ۱۰۰۲، ۱۰۰۳، ۱۰۰۴، ۱۰۰۵، ۱۰۰۶، ۱۰۰۷، ۱۰۰۸، ۱۰۰۹، ۱۰۱۰، ۱۰۱۱، ۱۰۱۲، ۱۰۱۳، ۱۰۱۴، ۱۰۱۵، ۱۰۱۶، ۱۰۱۷، ۱۰۱۸، ۱۰۱۹، ۱۰۲۰، ۱۰۲۱، ۱۰۲۲، ۱۰۲۳، ۱۰۲۴، ۱۰۲۵، ۱۰۲۶، ۱۰۲۷، ۱۰۲۸، ۱۰۲۹، ۱۰۳۰، ۱۰۳۱، ۱۰۳۲، ۱۰۳۳، ۱۰۳۴، ۱۰۳۵، ۱۰۳۶، ۱۰۳۷، ۱۰۳۸، ۱۰۳۹، ۱۰۴۰، ۱۰۴۱، ۱۰۴۲، ۱۰۴۳، ۱۰۴۴، ۱۰۴۵، ۱۰۴۶، ۱۰۴۷، ۱۰۴۸، ۱۰۴۹، ۱۰۵۰، ۱۰۵۱، ۱۰۵۲، ۱۰۵۳، ۱۰۵۴، ۱۰۵۵، ۱۰۵۶، ۱۰۵۷، ۱۰۵۸، ۱۰۵۹، ۱۰۶۰، ۱۰۶۱، ۱۰۶۲، ۱۰۶۳، ۱۰۶۴، ۱۰۶۵، ۱۰۶۶، ۱۰۶۷، ۱۰۶۸، ۱۰۶۹، ۱۰۷۰، ۱۰۷۱، ۱۰۷۲، ۱۰۷۳، ۱۰۷۴، ۱۰۷۵، ۱۰۷۶، ۱۰۷۷، ۱۰۷۸، ۱۰۷۹، ۱۰۸۰، ۱۰۸۱، ۱۰۸۲، ۱۰۸۳، ۱۰۸۴، ۱۰۸۵، ۱۰۸۶، ۱۰۸۷، ۱۰۸۸، ۱۰۸۹، ۱۰۹۰، ۱۰۹۱، ۱۰۹۲، ۱۰۹۳، ۱۰۹۴، ۱۰۹۵، ۱۰۹۶، ۱۰۹۷، ۱۰۹۸، ۱۰۹۹، ۱۱۰۰، ۱۱۰۱، ۱۱۰۲، ۱۱۰۳، ۱۱۰۴، ۱۱۰۵، ۱۱۰۶، ۱۱۰۷، ۱۱۰۸، ۱۱۰۹، ۱۱۱۰، ۱۱۱۱، ۱۱۱۲، ۱۱۱۳، ۱۱۱۴، ۱۱۱۵، ۱۱۱۶، ۱۱۱۷، ۱۱۱۸، ۱۱۱۹، ۱۱۲۰، ۱۱۲۱، ۱۱۲۲، ۱۱۲۳، ۱۱۲۴، ۱۱۲۵، ۱۱۲۶، ۱۱۲۷، ۱۱۲۸، ۱۱۲۹، ۱۱۳۰، ۱۱۳۱، ۱۱۳۲، ۱۱۳۳، ۱۱۳۴، ۱۱۳۵، ۱۱۳۶، ۱۱۳۷، ۱۱۳۸، ۱۱۳۹، ۱۱۴۰، ۱۱۴۱، ۱۱۴۲، ۱۱۴۳، ۱۱۴۴، ۱۱۴۵، ۱۱۴۶، ۱۱۴۷، ۱۱۴۸، ۱۱۴۹، ۱۱۵۰، ۱۱۵۱، ۱۱۵۲، ۱۱۵۳، ۱۱۵۴، ۱۱۵۵، ۱۱۵۶، ۱۱۵۷، ۱۱۵۸، ۱۱۵۹، ۱۱۶۰، ۱۱۶۱، ۱۱۶۲، ۱۱۶۳، ۱۱۶۴، ۱۱۶۵، ۱۱۶۶، ۱۱۶۷، ۱۱۶۸، ۱۱۶۹، ۱۱۷۰، ۱۱۷۱، ۱۱۷۲، ۱۱۷۳، ۱۱۷۴، ۱۱۷۵، ۱۱۷۶، ۱۱۷۷، ۱۱۷۸، ۱۱۷۹، ۱۱۸۰، ۱۱۸۱، ۱۱۸۲، ۱۱۸۳، ۱۱۸۴، ۱۱۸۵، ۱۱۸۶، ۱۱۸۷، ۱۱۸۸، ۱۱۸۹، ۱۱۹۰، ۱۱۹۱، ۱۱۹۲، ۱۱۹۳، ۱۱۹۴، ۱۱۹۵، ۱۱۹۶، ۱۱۹۷، ۱۱۹۸، ۱۱۹۹، ۱۲۰۰، ۱۲۰۱، ۱۲۰۲، ۱۲۰۳، ۱۲۰۴، ۱۲۰۵، ۱۲۰۶، ۱۲۰۷، ۱۲۰۸، ۱۲۰۹، ۱۲۱۰، ۱۲۱۱، ۱۲۱۲، ۱۲۱۳، ۱۲۱۴، ۱۲۱۵، ۱۲۱۶، ۱۲۱۷، ۱۲۱۸، ۱۲۱۹، ۱۲۲۰، ۱۲۲۱، ۱۲۲۲، ۱۲۲۳، ۱۲۲۴، ۱۲۲۵، ۱۲۲۶، ۱۲۲۷، ۱۲۲۸، ۱۲۲۹، ۱۲۳۰، ۱۲۳۱، ۱۲۳۲، ۱۲۳۳، ۱۲۳۴، ۱۲۳۵، ۱۲۳۶، ۱۲۳۷، ۱۲۳۸، ۱۲۳۹، ۱۲۴۰، ۱۲۴۱، ۱۲۴۲، ۱۲۴۳، ۱۲۴۴، ۱۲۴۵، ۱۲۴۶، ۱۲۴۷، ۱۲۴۸، ۱۲۴۹، ۱۲۵۰، ۱۲۵۱، ۱۲۵۲، ۱۲۵۳، ۱۲۵۴، ۱۲۵۵، ۱۲۵۶، ۱۲۵۷، ۱۲۵۸، ۱۲۵۹، ۱۲۶۰، ۱۲۶۱، ۱۲۶۲، ۱۲۶۳، ۱۲۶۴، ۱۲۶۵، ۱۲۶۶، ۱۲۶۷، ۱۲۶۸، ۱۲۶۹، ۱۲۷۰، ۱۲۷۱، ۱۲۷۲، ۱۲۷۳، ۱۲۷۴، ۱۲۷۵، ۱۲۷۶، ۱۲۷۷، ۱۲۷۸، ۱۲۷۹، ۱۲۸۰، ۱۲۸۱، ۱۲۸۲، ۱۲۸۳، ۱۲۸۴، ۱۲۸۵، ۱۲۸۶، ۱۲۸۷، ۱۲۸۸، ۱۲۸۹، ۱۲۹۰، ۱۲۹۱، ۱۲۹۲، ۱۲۹۳، ۱۲۹۴، ۱۲۹۵، ۱۲۹۶، ۱۲۹۷، ۱۲۹۸، ۱۲۹۹، ۱۳۰۰، ۱۳۰۱، ۱۳۰۲، ۱۳۰۳، ۱۳۰۴، ۱۳۰۵، ۱۳۰۶، ۱۳۰۷، ۱۳۰۸، ۱۳۰۹، ۱۳۱۰، ۱۳۱۱، ۱۳۱۲، ۱۳۱۳، ۱۳۱۴، ۱۳۱۵، ۱۳۱۶، ۱۳۱۷، ۱۳۱۸، ۱۳۱۹، ۱۳۲۰، ۱۳۲۱، ۱۳۲۲، ۱۳۲۳، ۱۳۲۴، ۱۳۲۵، ۱۳۲۶، ۱۳۲۷، ۱۳۲۸، ۱۳۲۹، ۱۳۳۰، ۱۳۳۱، ۱۳۳۲، ۱۳۳۳، ۱۳۳۴، ۱۳۳۵، ۱۳۳۶، ۱۳۳۷، ۱۳۳۸، ۱۳۳۹، ۱۳۴۰، ۱۳۴۱، ۱۳۴۲، ۱۳۴۳، ۱۳۴۴، ۱۳۴۵، ۱۳۴۶، ۱۳۴۷، ۱۳۴۸، ۱۳۴۹، ۱۳۵۰، ۱۳۵۱، ۱۳۵۲، ۱۳۵۳، ۱۳۵۴، ۱۳۵۵، ۱۳۵۶، ۱۳۵۷، ۱۳۵۸، ۱۳۵۹، ۱۳۶۰، ۱۳۶۱، ۱۳۶۲، ۱۳۶۳، ۱۳۶۴، ۱۳۶۵، ۱۳۶۶، ۱۳۶۷، ۱۳۶۸، ۱۳۶۹، ۱۳۷۰، ۱۳۷۱، ۱۳۷۲، ۱۳۷۳، ۱۳۷۴، ۱۳۷۵، ۱۳۷۶، ۱۳۷۷، ۱۳۷۸،

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

مسئلہ از انجمن محب اسلام مولوی صاحب صدر انجمن ۲۱ ذی قعدہ ۱۳۰۶
 کیا فرماتے ہیں علمائے دہلی سنت و جماعت اس مسئلہ میں کہ پھل اہل تشیع نے
 اپنی اذان وغیرہ میں حضرت امیر رضی اللہ تعالیٰ عنہ کی نسبت کلمہ
 خلیفہ رسول اللہ صلی اللہ علیہ وسلم کہنا اختیار کیا ہے پس اہلسنت کو اس کلمہ کا مستنا
 بمنزلہ سننے تبرأ کے ہے یا نہیں اور اس کے استناد میں کوشش کرنا باعث
 اجر ہوگی یا نہیں بنوا تو حروا۔

الحمد لله رب العالمين والصلاة والسلام على سيد المرسلين
 محمد وآله الطاهين الطيبين الطاهرات وآله وصحبه وأهل بيته
 أجمعين۔ الحق یہ کلمہ مقتوبہ مبنیٰ علیٰ مذکورہ سوال خاص تبرأ ہے اور اس کا
 مستناستی کے لئے بمنزلہ تبرأ سننے کے نہیں بلکہ حقیقۃً تبرأ مستند ہے
 والعیاذ باللہ رب العالمین تبرأ کے معنی اظہار برائت و بیزاری جس پر یہ کلمہ غیبیہ
 نہ کنایتہ بلکہ صراحتہً دل ہے کہ اس میں بالقصر خلافت راشدہ حضرات
 خلفائے ثلاثہ رضوان اللہ علیہم اجمعین کی نفی ہے اور اس نفی کے یہ
 معنی ہرگز نہیں کہ وہ بعد حضور پر فوراً سید عالم صلی اللہ تعالیٰ علیہ وسلم
 مستثنیٰ نہ ہوئے کہ ان کا حضور اللہ صلی اللہ تعالیٰ علیہ وسلم
 کے بعد تحت خلافت پر جاؤ پس فرمانا فرمان و احکام جاری کرنا قطع

و نسق ممالک اسلام و تمام امور ملک و مال و دین و دوزخ کی باگیں اپنے دست
حق پرست میں لینا وہ تاریخی واقعہ شہود متواتر اظہار من الشمس ہے جس سے
دنیائیں موافق مخالفت یہاں تک کہ انصاری و ہود و مجوس و ہندو کسی کو
انکار نہیں بلکہ اُن محبان خدا و انبیا ان مصطفیٰ صلی اللہ تعالیٰ علیہ وسلم سے
روافض کو زیادہ عداوت کا بہنے ہی ہے اُن کے رخصم باطل میں استحقاق
خلافت حضرت مولیٰ کرم اللہ تعالیٰ وجہہ الاسبغ میں منحصر تھا جب
بحکم الہی خلافت راشدہ اول ان تین سرداران مومنین کو پہنچی روافض
نے انھیں معاذ اللہ مولیٰ علی کا حق چھیننے والا ٹھہرایا اور فقیہ شیعہ کی بدولت
حضرت اسد اللہ الغالب کو عیاذ باللہ سخت نامرد و بزدل و تارک حق
و مطیع باطل بتایا و دوستی بے خرداں دشمنی ست۔

عجلوت کلمۃ تخرج من افواہهم فان یقولوا کاذبا لولا جرم
لفظ بلا فصل میں جو نفی ہے ۔۔۔۔۔ اس سے نفی لیاقت و استحقاق مراد۔
تو اس محل لفظ میں غضب و ظلم و انکار حق و اصرار باطل و مخالفت دین و اختیار
دنیا و غیرہ وغیرہ ہزاروں مطاعن ملعونہ جو قوم روافض اپنے اعتقاد
میں رکھتی اور زبان سے نکلتی ہے سب دفعتاً موجود ہیں اور لاکھ نفی سے
غیبی برارت و ریزاری کا گھلا اظہار پھر تبرا اور کس چیمہ کا نام ہے میں اس
واضح بات کے ایضاً کرنے یعنی آفتاب روشن کو چسپاں ادا کھالے
میں زیادہ تطویل محض بیکار سمجھ کر صرف اس الزامی نظیر پر قناعت کرتا ہوں
اگر کوئی شخص کہے (قوم شیعہ میں بعد عبد الزواق بن ہمام کے جس نے
سلسلہ میں استہمال کیا بلا فصل بہاؤ الدین اعلیٰ ہونے سے محفوظ اور بظاہر
(۱)۔ روافض کے طور پر حضرت مولیٰ علی معاذ اللہ بزدل تارک حق مطیع باطل ٹھہرے۔

نام اسلام سے محفوظ ہے، تو کیا اس نے ان دونوں کتب میں جتنے ضعیف گندہ سے مثل
طوسی و علی و کلینی و ابن بابویہ وغیرہم سب کو بغیر ملحوظ نہ کیا۔ نہیں نہیں یقیناً اس کے کلام
صاف صاف ہی مطلب ہے جس کے سبب ہم اہل حق بھی اس نظیر انکار کرینگے اور
اسے ناپسند رکھیں گے کہ ہمارے نزدیک بھی ان سب علی الاطلاق حکم کفر و لعنت
جائز نہیں۔ انصاف سمجھئے کیا اگر یہ بات علانیہ برسرِ منبر جاری جائے تو شیعہ کو کھانا
گوارہ نہ ہو گا یا وہ اسے صریح اپنی حق میں و تزییل نہ سمجھیں گے حالانکہ اس پیچ میں جتنے ضعیف
گندہ کے کسی کی وجہ و عقیدت شیعہ کے اصول مذہب میں داخل نہیں نہ معاذ اللہ
قرآن و حدیث یا اقوال ائمہ اطہار رضوان اللہ تعالیٰ علیہم ان لوگوں کی شکی و غوی پر مال
بہر حضرات خلفائے ثلاثہ رضوان اللہ تعالیٰ علیہم جن کی شان و حرمت و ادب و عقیدت ہم
اہل سنت کے اصول مذہب میں داخل اور ہمارے نزدیک ہزاروں آیات و احادیث
حضرت رسالت و اقول ائمہ اہلبیت صلوات اللہ علیہ و علیہم سے اسکی لاکھوں خوریوں
تحریریں مالا مال ان کی نسبت ایسا کلمہ منسوبہ اذان میں بیکار اچانا کیونکر ہماری اولین
تذہبی نہ ہو گا یا ہمارے دلوں کو نہ دکھائے گا غرض یہ تو وہ روشن و بدیہی بات ہے
جس کے ایضاً کچھ کہئے اس سے واضح تر نہ ہو گا مجھے بتوفیق اللہ عز و جل یہاں
یہ ظاہر کرنا ہے کہ یہ کلمات جو روافض حال نے سنیوں کی ایذا رسانی کو اذان میں
بڑھائے ہیں ان کے مذہب کے بھی خلاف ہیں اُن کی حدیث و فقہ کی اسے بھی اذان
ایک محدود عبارت محدود کلمات کا نام ہے جن میں یہ ناپاک فقرہ داخل نہیں
اُن کے نزدیک بھی اس اذان منقول میں اور عبارت بڑھانا جائز و گستاخ

ف۔ حضرت خلیفائے ثلاثہ کی ثنا و برکت ادب و عقیدت اہلسنت کے اصول و مذہب میں ہے۔

ف۔ رد الغرض کے پیشواؤں نے کہا کہ اذان میں غلطی رسول اللہ صلی اللہ علیہ وسلم کی وجہ سے ہوئی ہے اور یہ

اور اپنے دل سے ایک نئی شریعت نکالنا ہے اُن کے پیشوا خود لکھ گئے کہ ان
 زیاتوں کی موجودگی میں قوم ہے جنہیں امامیہ بھی کا قریب جانتے ہیں میں ان تینوں
 امور کی سندیں مذہب امامیہ کی معتبر کتابوں سے دوں گا۔
 اور اُن کی عیاریتیں صحاح و ترمذ کے نقل کروں گا و اللہ التوفیق
 دہ الحمد علی الارادة سوا طریق سند امر اول بہ شرح الاسلام شیخ علی مطبوعہ
 مکتبہ مطبعہ گلستانہ قشاطرہ ۱۳۵۵ھ کے صفحہ ۳۲ پر ہے الاذات علی الاخصر ج ۱
 عشر فصل التکیو اربع والشہادۃ بالتوحید ثم فی المسالک ثم یقول فی علی الصلوۃ
 ثم علی الفلاح ثم علی الخیر العمل والتکیو بعدہ ثم التقلیل کل فصل
 مرآت۔ ترجمہ اذان شہور قلی پر اظہارہ کلمے ہیں تکبیر چار بار اور گواہی
 توحید کی پھر رسالت کی پھر علی الصلوۃ پھر علی الفلاح پھر علی الخیر العمل
 اور اس کے بعد اللہ اکبر پھر لا الہ الا اللہ ہر کلمہ دو بار (تخصیصاً جو
 شہید ثانی کہا جاتا ہے اس کی شرح مدارک میں لکھتا ہے حد امن حب
 الاصحاب کا اصلہ فیہ مخالفاً للمستند فیہ ما رواہ ابی یابی مینہ
 الشیخ عن ابی بکر الخضر عن کلب الاسدی عن ابی عبد اللہ علیہ
 السلام انہ حکى لما الاذات فقال اللہ اکبر اللہ اکبر اللہ اکبر
 اللہ اکبر اشہد ان لا الہ الا اللہ اشہد ان لا الہ الا اللہ اشہد
 ان محمد رسول اللہ اشہد ان محمد رسول اللہ فی علی الصلوۃ فی علی
 فی علی الفلاح فی علی الخیر العمل فی علی الخیر العمل اللہ اکبر اللہ اکبر لا الہ الا اللہ لا
 الہ الا اللہ ولا قامة کذا وکذا وعن ابي عیسیٰ الجعفی قال سمعت ابا جعفر
 علیہ السلام یقول الاذات ولا قامة خمسة وثلاثون حرفاً
 فعد ذلک بیحاً واحد واحد الاذات ثمانية عشر حرفاً ولا قامة

QASID KITAB GHAR

Mohammad Hanif Razvi Nagarchi

Near Jamia Masjid, Arcot Dargah,

RIIADPIL-588104 (Karnataka)

والا لا اله الا الله یعنی اہی حدیث میں شروع اذان صرف دو تکبیر سے ہے تو اذان کے
سولہ تکبیریں (جیسے) اور زرارہ و فضیل نے امام مروج سے یہ ہیں روایت کی اور
شیخ نے بعض امامیہ سے آخر اذان میں چار تکبیریں نقل کیں اور وہ شاذ مردِ بدعتی
سبب ان حدیثوں کے جو ہم نے ذکر کیں۔ شہید شیخ ابو عبد اللہ بن علی لمعہ دمشقیہ
میں لکھا ہے یکبر ادبعانی الاله الا ان تسمع من جملة الثلثة ثم التکبیر ثم
التقلیل ثم لهذا ثمانية عشر حصلا۔ فخذ هذه جملة الفصول المنقولة شرعا
ولا يجوز حذف شيء منها غير هذه الفصل في الاذان والاقامة كالشهادة بالانبياء
صلواتهم على محمد وآله وسلم اول اذان میں چار بار اللہ اکبر کہے پھر دونوں شہادتیں پھر
تینوں جی علی پھر اللہ اکبر پھر لا اله الا اللہ ہر کلمہ دو بار یہ اٹھارہ کلمے ہیں اور کل یہی ہیں
جو شروع میں منقول ہوئے ان کے سوا اذان واقامت اور کسی کو شروع جاننا
جائز نہیں جیسے اشہد ان علیا ولی اللہ سند امروم اسی مدارک میں ہے۔
الاذان سنة متلقاة من الشارع كسائر العبادات فيكون الزيادة فيه
تشریعا محرمًا كما يحكم بزيادة ان محمد وآله الخیر العربیۃ فان ذلك وان كان
من احکام الايمان الا انه ليس من فصول الاذان ترجمہ اذان
ایک سنت ہے جسے شارع (صلی اللہ علیہ وسلم) نے تعلیم فرمایا مثل امیر
عبادوں کے تو اس میں کوئی لفظ ٹھکانا اپنی طرف سے نئی شریعت ایجاد کرنا
ہے اور یہ حرام ہے جیسے ان محمد وآلہ خیر البریہ کا بڑھانا حرام ہوا کہ اگرچہ
احکام ایمان سے ہے مگر اذان کے کلمات سے نہیں اسی میں ہی اذان
عبادات متلقاة من صاحب الشرع فیقتصر فی کیفیتها على المنقول ولا یؤتی
خلاف یہی کہ رد الغلط کی تفسیر کہ اذان میں اشہد ان علیا ولی اللہ یا ان محمد وآلہ الخیر عربیہ اور اذان میں لا اله الا اللہ
کا اعتبار نہ ہو۔ خلاصہ یہی بیان رد الغلط کی تفسیر کہ کلمات اذان سے کوئی کلمہ بڑھانا یا کم کرنا

المنقول عن اهل البيت عليهم السلام خالية عن هذا اللفظ فيكون
 الايمان به تشريعا محرما ترجمه اذان ایک عبادت ہے کہ صاحب
 نے اللہ تعالیٰ علیہ السلام کے سیکھی گئی تو اس کی کیفیت میں اسی قدر اتفاق
 کیا جائے جس قدر شیخ علیہ الصلوٰۃ والسلام سے منقول ہے اور حضرت
 اہل بیت کرام علیہم السلام سے جو روایتیں منقول ہوئیں وہ اس لفظ سے ملتی
 ہیں تو اس کا بڑھانا نئی شریعت قرار دینا ہوگا کہ حرام ہے سند امرام
 شیخ صدوق شیعہ ابن بابویہ قمی کہ ان کے یہاں کے اکابر مجتہدین و ارکان مذہب
 کے کتاب من لا یخضرہ الفقہ کے باب الاذان و الاقامۃ نمودرین میں
 لکھتا ہے روی ابو جکرت الحضری و کلیدت الامام علی بن ابی عبد اللہ
 علیہ السلام انہ حکموا الاذان فقال الله اكبر الله اكبر الله اكبر
 الله اكبر اشهد ان لا اله الا الله اشهد ان لا اله الا الله اشهد ان محمدا
 رسول الله اشهد ان محمد امير المؤمنين اشهد ان علي الصديق
 اشهد ان علي الفلاح اشهد ان علي الخير اشهد ان علي بن ابي طالب
 الله اكبر لا اله الا الله وقال مصنف هذا الكتاب هذا هو الاذان
 الصحيح لا يزد عليه ولا ينقص منه ولا يغير منه الله قد وضعوا اخلا
 و زادوا الى الاذان محمد بن محمد خير البرية مرتين وفي بعض روايات
 بعد اشهد ان محمد رسول الله اشهد ان علي بن ابي طالب الله مرتين ومنهم
 من روی بدل ذلك واشهد ان عليا امير المؤمنين حقا مرتين
 ولا شرا في علي بن ابي طالب الله و امير المؤمنين حقا مرات
 محمد و آلہ صلوات اللہ علیہم خیر البریہ و لی فی ذلک فی ہل
 الاذان و انما ذکرہ ذلک لیس فی هذا الزیادۃ المتعین بالقرآن

اللہ نسوق انفسہم فی جہنم ترجمہ ابو بکر حفصہ بن اسد بن ہریرہ وکلیب اسدی حضرت
ابو عبد اللہ علیہ السلام سے مروی کہ اس جناب نے اُن کے سامنے
اذان یوں کہہ کر سنائی اللہ اکبر ۴۔ اشہد ان لا الہ الا اللہ ۲۔ اشہد ان محمد
رسول اللہ ۲۔ علی علی الصلاۃ۔ علی علی الفلاح۔ علی علی الخیر العمل ۲۰۔ اللہ اکبر
لا الہ الا اللہ ۲۔

مصنف اس کتاب کا کہتا ہے یہی اذان صحیح ہے نہ اس میں کچھ بڑھایا
جائے نہ اس سے کچھ گھٹایا جائے اور فرقہ مفوضہ نے کہ اللہ ان پر لعنت کرے
کچھ جھوٹی حدیثیں اپنے دل سے گزریں اور اذان میں محمد و آل محمد خیر البریہ بڑھایا
اور انھیں کی بعض روایات میں اشہد ان محمد رسول اللہ کے بعد اشہد ان
علیا ولی اللہ و ہار آیا اور ان کے بعض نے اُس کے بدلے اشہد ان علیا
امیر المؤمنین حق و بار روایت کیا اور اس میں شک نہیں کہ علی ولی اللہ ہیں
اور بے شک محمد صلی اللہ تعالیٰ علیہ وسلم اور ان کی آل علیہم السلام
تمام جہاں سے بہتر ہیں مگر یہ کلمے اصل اذان میں نہیں اور میں نے یہ اس لئے
ذکر کر دیا کہ اس زبانی کے باعث وہ لوگ پہچان لئے جائیں جو مذہب
نقدیض سے متہم ہیں اور براہ فریب اپنے آپ کو ہمارے گروہ (یعنی)
فرقہ امامیہ میں داخل کرتے ہیں و دیکھو امامیہ کا شیخ صدوق
کیسی صاف صاف شہادت دے رہا ہے کہ اذان کے مشیخ میں وہی
اٹھارہ کلمے ہیں اور ان پر یہ زیادتیاں مفوضہ کی تراشی ہوئی ہیں اور صاف
کہتا لعنہم اللہ تعالیٰ ان پر اللہ لعنت کرے تمہیں لطیف جس طرح
بحمد اللہ تعالیٰ ہم نے یہ امور پیشوایان شیعہ کی تصریحات سے کہے ہو ہیں
مناسب کہ اس کلمہ و جہت کا تبرا ہونا بھی انھیں کے معتدین سے ثابت

کر دیا جائے جس پر کلام میں جس واسطے تفسیر ہوتے ہیں اس کا جبراً
 ہونا ظاہر کیا اس سب سے قطعاً تفسیر کیجئے تو ایک ایسا مضمون
 کی شہادت کیجئے کہ اس کی تقریر سے اس ناپاک کہنے کا سبب صریح
 و مستقیم قبیح ہونا ثابت ان کا علامہ کتاب السباب مختلف میں لکھا ہے
 المعاصی کا مختلف عن السباب اذ المقاضیة انما تتعدى من کسوة
 فضائل له و سلبها عن خصمه و سلب لفظ ائمن عنده و اثباتها
 عنده و هذا معنى السباب ترجمہ دو شخصوں کا آپس میں تفاخر کرنا
 کہ ہر ایک اپنے آپ کو دوسرے پر کسی فضل و کمال میں ترجیح دے
 یا ہم دشنام دہی سے خالی نہیں ہوتا کہ مفاخرت یوہیں متسام ہوتی
 ہے کہ یہ شخص کچھ خوبیاں اپنے ایسے ثابت کرے اور اپنے مقابل کو
 ان سے خالی کہے یا بعض برائیوں سے اپنی تبریٰ اور اپنے مقابل کیسے
 انھیں ثابت کرے اور یہی معنی دشنام دہی کے ہیں لفظ بعض
 محشی الروضة النہیة نوح البیضا الدمشقیہ عرہ امیرھا
 من کتاب الحج فی تفسیر السباب ص ۶۱۔ اب کہئے کہ فقہ
 حضور سیال علی الشریعہ سلم فضیلت ہے یا نہیں
 ضرور کہئے گا کہ اے فضائل سے ہے اب کہئے حلیف رسول اللہ
 کہہ کر آپ نے اسے مدی علی کرم اللہ تعالیٰ وجہہ کے بے ثابست اور
 بلا فصل کہہ حضرات خدائے ثلاثہ رضوان اللہ تعالیٰ علیہم
 سے سلب کیا یا نہیں۔ اقرار کے سوا کیا چارہ ہے۔ اگر جب یوں ہے
 اور آپ کا علامہ گواہی دیتا ہے کہ شیعہ میں دشنام دہی نام تو
 کیا محل انکار رہا کہ یہ معوض کارہ اذ اللہ علی الامان چارہ پستہ و یان

دین کو صاف صاف دشنام دیتا ہے پھر تبراً نہ بتانا عجیب حسینہ
 زور دیتا ہے ۔

پالی آپ واد انصاف طلب ہے

اگر یہ فرض یہ کلمہ ملعونہ ان کی اذان مذہبی میں داخل ہوتا اور ان کے روایات
 میں آتا تو کہہ سکتے کہ صرف اہلسنت کا دل دکھانا مقصود نہیں بلکہ اپنی
 رسم مذہبی پر نظر ہے اب کہ یقیناً ثابت کہ کلمہ مذکورہ خود ان
 کے مذہب میں بھی نہیں نہ صاحب شریع صلی اللہ تعالیٰ علیہ وسلم
 سے اس کی روایت نہ حضرات ائمہ اطہار سے اس کی اجازت نہ ان کے
 پیشواؤں کے نزدیک اذان کی یہ ترکیب و کیفیت بلکہ خود انھیں کی
 معتبر کتابوں میں تصریح کہ اذان میں صرف استأذننا بھی
 حرام ہے کہ اشہد ان علیاً ولی اللہ اور یہ زیادتیاں اس فرقہ ملعونہ کی نکالی
 ہوئی ہیں جو بالاتفاق اہلسنت و شیعہ کا قرین تو ایسی حالت میں اس کے
 بڑھانے کو ہرگز کسی رسم مذہبی کی ادا پر محمول نہیں کر سکتے بلکہ یقیناً
 سوا اس کے کہ اہلسنت کو آزار دینا اور ان کا دل دکھانا اور ائمہ کی توہین
 مذہبی کرنا مد نظر ہے اور کوئی غرض مقصود نہیں۔ سبحن اللہ طرہ
 بیباکی ہے اگر یہ ناپاک لفظ ان کی اذان مذہبی میں ہوتا بھی تاہم کوئی فرقہ
 اپنی اس رسم مذہبی کا اعلان نہیں کر سکتا جس میں دو سکر فریخ
 کی توہین مذہبی یا اس کے پیشوایان دین کی ایمانست ہونہ کہ یہ ناپاک رسم
 کہ خود شیعہ کے بھی خلاف مذہب ملعون کا فرول سے سیکر
 یوں اعلان کریں اور ہمارے پیشوایان دین کی جناب میں ایسے

الفاظ کبر جہ بتصریح انھیں کے عائد کے صریح و ششنام ہیں ہمارا دل
 دکھائیں کیا اب ہند میں روافض کی سلطنت ہے یا گورنمنٹ
 ہند شیعہ ہو گئی یا اس نے ہماری توہین مذہبی کی پروا کی
 ویدی یا شیعہ صاحبوں نے کوئی خفیہ طاقت پیدا
 کر لی جس کے باعث ارتکاب جرم میں مہمشت نہ رہی
 فالی اللہ المشتک وعلیہ البلاغ
 وهو المستعان ولا حول ولا قوة الا
 باللہ العلی العظیم ۵ و صلی اللہ
 تعالیٰ علی سیدنا و مولانا
 محمد و آلہ و صحبہ

اجمعین

والحمد

للہ

رب العالمین ۶

QASID KITAB GHAR

Mohammad Hanif Razvi Nagarchi
 Near Jamia Masjid, Arcot Dargah,
 CHANNarayana (Karnataka)

فتاویٰ رضویہ مترجم

فقہ اسلام امام الہدٰی مولانا الشاہ امام احمد رضا قادری برکاتی
بریلوی قدس سرہ۔ وصال ۱۳۳۰ھ/۱۹۲۱ء

خصوصیات فتاویٰ رضویہ مترجم

- عربی و فارسی عبارتوں کے اردو ترجمے
- حوالوں کی تحفہ ریک لور حسب ضرورت تحشیہ
- مسیاری کتابت — عمدہ کافہ — آفسیٹ طباعت — عمدہ جلد

رضا فاؤنڈیشن لاہور کا تاریخی کارنامہ

مندرجہ بالا خصوصیات کے ساتھ فتاویٰ رضویہ اول، دوم، سوم کو آٹھ جلدوں میں مرتب کیا گیا ہے۔ یہ آٹھوں جلدیں شانہ طباعت، عمدہ جلد و نفیس کافہ کے ساتھ ہندوستان میں پہلی بار منظر عام پر آچکی ہیں۔ قیمت جلد آٹھ جلدیں ۱۰۰/-
تاجرانہ تکبیر کے لئے خصوصی رعایت

ناشر
رضا اکیڈمی ۲۶ کامبیکرا سٹریٹ ممبئی ۲۰

تقسیم کار
فاروقہ بک ڈپو ۳۲۲ ریشیا محل جامع مسجد، دہلی ۷

QASID KITAB GHAR

Mohammad Hanif Razvi Nagarchi

Near Jamia Masjid, Arcot Dargah,

BIJAPUR-586104, (Karnataka)

فروع السنن کے امام السنن کا پیش نکاتی پروگرام

- ① عظیم الشان مدارس کھولے جائیں۔ بات سادہ تعلیم ہوں
 - ② طلبہ کو وظائف ملیں کہ خواہی نہ خواہی گرویدہ ہوں
 - ③ مدرسوں کی بیشش قرار نخواستیں ان کی کارروائیوں پر دی جائیں
 - ④ طلبہ کی جانچ ہو جو جس کام کے زیادہ مناسب دیکھا جائے مقبول وظیفہ دیکرائیں میں لگایا جائے۔
 - ⑤ ان میں ہوتا رہتے جائیں نخواستیں دیگر ملک میں پھیلائے جائیں کہ تحسیر اور تقریر و وعظاً و مناسبات شاعت دین و مذہب کریں
 - ⑥ حمایت مذہب و مذہب رس میں مفید کتب و رسائل مصنفوں نذرانے دے کر تصنیف کرائے جائیں
 - ⑦ تصنیف شاہ اور نو تصنیف رسائل عمدہ اور خوشخط چھاپ کر ملک میں مفت تقسیم کئے جائیں۔
 - ⑧ شہروں شہروں آپ کے سفیر نڈرائیں جہاں جس قسم کے واعظ یا مناظر یا تصنیف کی حاجت ہو آپ کو اطلاع دیں، آپ سر کوئی اعداد کے لئے اپنی فوجیں، ایجنٹین اور رسالے بھیجتے رہیں۔
 - ⑨ جو ہم میں قابل کار موجود اور اپنی معاش میں مشغول ہیں وظائف مقرر کر کے فارغ البال بنائے جائیں اور جس کام میں انھیں بہارت ہو لگائے جائیں۔
 - ⑩ آپ کے مذہبی اخبار شائع ہوں اور وقتاً فوقتاً ہر قسم کے حمایت مذہب میں مضامین تمام ملک میں بقیعت و بلا قیمت روزانہ یا کم سے کم ہفتہ وار پہنچاتے رہیں۔
- حدیث کا ارشاد ہے کہ ”آخر زمانہ میں دین کا کام بھی درم و دنیا سے چلے گا“ اور کیوں نہ صادق ہو کہ صادق و صدق صلی اللہ تعالیٰ علیہ وسلم کا کلام ہے۔ (نادی رضویہ، جلد ۲، صفحہ ۱۲)

An ISO : 9001 - 2000 Certified School

Rehbar Foundation's

AL-BARKAAT

Malik Muhammad Islam English School

Vinoba Bhawe Nagar, Kurla (W), Mumbai - 70. • Tel.: (022) 2503 0069 / 2503 6310

Fax : 2503 1910 • Email : info@albarkaat.in • Website : www.albarkaat.in

